

Allakkiaq

2023-imi tarnimikkut napparsimasut pinngitsaaliissummik unitsitat allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqarfigineqartut

Pinngitsaaliissummik unitsitsineq tassaavoq nammineersinnaajunnaarsitsineq. Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi kapitalit pingajuanni ima allasimasoqarpoq:

“ § 7. Pinngitsaaliissummik napparsimavimmut unitsitsineq, tak. § 8-10, imaluunniit pinngitsaaliissummik uninngatitsitsineq, tak. § 11 taamaallaat pisinnaapput napparsimasoq pineqartoq silanngajaarpat imaluunniit tamatumunnga sanilliunneqarsinnaasumik pissuseqarpat, kiisalu pineqartup nakorsarneqarnissaa siunertaralugu nammineersinnaajunnaarsinneqannginnissaa illersorneqarsinnaanngippat, makku pissutigalugit:

- 1) qanoq issusiata ajorunnaarsinneqarnissaata ilimanassusia imaluunniit malunnaateqartumik aamma pingaaruteqartumik taamak ilior-toqanngippat peqqissartornera malunnartumik ajornerulissamat, imaluunniit*
- 2) pineqartup imminut navianartorsiortissinnaanera imaluunniit allanik navianartorsiortitsinnaanera qanittutut aamma malunnartutut kinguneqarsinnaasutut isigineqarpat.”*

Tamatuma saniatigut ukiukitsunut pinngitsaaliissummik iliuuseqarnermi maleruagassat immikkut ittut inatsimmi § 2, imm. appaanniit sisamaannut aalajangersarneqarput

Pinngitsaaliissummik unitsitsinerit uninngatitsigallernerillu kiisalu aalaakkiineq nukiillu atorlugit pissaanermik atuiffiusut, tamatumunngalu atatillugu napparsimasunut ukiukitsunut pinngitsaaliissummik iliuuseqarnerit tamarmik Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaarutigineqartarput.

Peqqinnissaqarfiup immikkoortuini pinngitsaaliissummik iliuuseqarnermik nalunaarsuviit nalunaarsukkallu, pinngitsaliilluni iliuutsinik nalunaarsuineq nalunaarutiginninnerlu, kiisalu uninngavimmit angerlartitaanermut atatillugu isumaqatigiissusiorneq ataqatigiissaakkamillu pilersaaruserneq pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 18, 2. december 2013-imeersumi kapitali 1 aamma 2-mi ima allasimasoqarpoq:

“§ 1. Peqqinnissaqarfiup immikkoortuini tamimikkut nappaatillit uninnganerannut katsorsartinnerannullu atatillugu nammineersinnaajunnaarsitsiviusinnaasuni allatullu pinngitsaaliissummik iliuuseqarfiusinnaasuni, pinngitsaaliissummik iliuuseqamemut nalunaarsuiveqassaaq.”

...

§ 16. ”Dronning Ingridip Napparsimavissuani tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfimmi nakorsaaneq iliuuserisanik §§ 2-10-mi, §§ 13-14-imilu pineqartunik, Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaaruteqartassaaq”.

Pinngitsaaliissummik iliuuseqarnermut nalunaarsuviit Nunatsinni nakorsaaneqarfiup pissarsiarisartagai, pinngitsaaliissummik unitsinermik, uninngatinneqarallartunik, aalaakkiinermik nukiillu atorlugit pissaanermik atuiffiusunik ataatsimut naatsorsuineri atorineqartarput.

1. Pinngitsaaliissummik unitsitsinerit

Immikkoortumi matumani 2023-imi pinngitsaaliissummik unitsinneqartut nassuiaateqarfigineqarput.

Pinngitsaaliissummik unitsitat amerlassusaat

Tabeli 1: 2023-imi napparsimasut pinngitsaaliissummik unitsinneqartut ullormi pinngitsaaliissummik unitsitaaffimmi ukiumikkut agguataarneqarnerat.

	<20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	>69	Total (%)
Peqqissuseq (arnat)	0	0	2	1	0	1	1	5 (14,3 %)
Peqqissuseq (angutit)	1	3	1	0	0	0	0	5 (14,3 %)
Navianassuseq (arnat)	6	4	4	0	0	2	0	16 (45,7 %)
Navianassuseq (angutit)	1	5	1	1	1	0	0	9 (25,7 %)
Katillugit	8	12	8	2	1	3	1	35
Procentinngorlugit	22,9 %	34,3 %	22,9 %	5,7 %	2,8 %	8,6 %	2,8 %	≈100,0 %

* Politiit naatsorsueqqissaarnermut atatillugu ukiumoortumik kisitsisaataanni 2023-imi 48-it pinngitsaaliissummik unitsitaasimasut takuneqarsinnaavoq (1). Taamaammat kisitsisit Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmeersut 35-it annertuumik nikingassuteqarnerat takuneqarsinnaavoq. Politiit oqaloqatigereerlugit pinngitsaaliissummik unitsitsinissamut qinnuteqaatit napparsimmavimmeersut politiitit tiguneqartut ilaasa pinngitsaaliissummik unitsitaanermik kinguneqartanninnerat, taamaakkaluarli pinngitsaaliissummik unitsitsinermi peqataanertut politiit nalunaarsugaanni nalunaarneqartarnerat, inerniliunneqarpoq.

2023-imi nunatsinni pinngitsaaliissummik unitsinneqartut inunnut 33-inut agguataakkat katsillugit 35-iunerat, qulaani tabelimi takutinneqarpoq. 2023-ip ingerlanerani, inuit marluk, marloriarlutik pingasoriarlutillu pinngitsaaliissummik unitsinneqarput. Taakkunannga 33-imi aqqaneq marluk angutaapput 21-illu arnaallutik.

Tamatuma saniatigut pinngitsaaliissummik unitsinneqartut affaat sinneqalaartut (60 %) arnaanerat tabelimi 1-imi takuneqarsinnaavoq.

Pinngitsaaliissummik unitsitsinerit qulit (28,6 %) peqqissutsimik tunngaveqarput, 25-illu (71,4 %) navianassutsimik tunngaveqarlugit (tabeli 1).

Tamatuma saniatigut pinngitsaaliissummik unitsinneqartut katillugit arfineq pingasut inuusuttuaraanerat (13-it 19-illu akornanni ukiullit), tabelimi 1-imi takuneqarsinnaavoq. Taakkunannga arfineq pingasusunit angutit/nukappiaqqat marluupput arfinillilu arnaallutik/niviarsaraallutik.

Tamatuma saniatigut ataseq pinngitsaaliissummik unitsitaanermi 15-it inorlugit ukioqartoq, paasissutissat takutippaat.

Tabeli 2: Innuttaasut 100.000-iuppata 2023-imi pinngitsaaliissummik unitsinneqartut

	Tamarmik ¹	Inersimasut (18-ileereersut) ¹	Meeqqat inuusuttullu (ukiui 0-17) ¹
Innuttaasut 100.000-iuppata pineqartut amerlassusaat ²	0,62	0,53	0,09

1. CPR-it naapertorlugit

2. 2023-imi juulip ulluisa aallaqqaataanni nunatsinni innuttaasut (2).

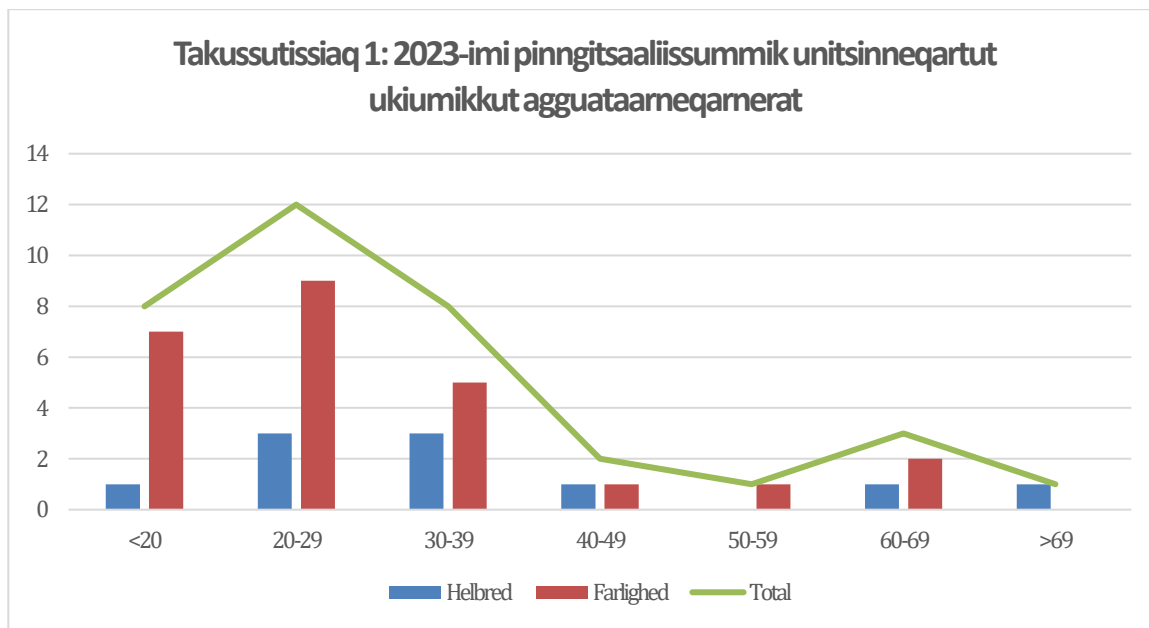
2023-imi pinngitsaaliissummik unitsinneqartut innuttaasut 1.000-iuppata katillugit 0,62-unerat tabelimi 2-mi takuneqarsinnaavoq.

Pinngitsaaliissummik unititsinerni 30-ini (inuit 28-it) inersimasuunerat (18-ileereersut), tassalu innuttaasut 1.000-iuppata pinngitsaaliissummik unitsinneqartut inersimasut 0,53-iunerat, paasisutissat nalunaarutigineqartut takutippaat.

Pinngitsaaliissummik unitsinneqartut arfinillit 18-it inorlugit ukioqartut, naatsorsukkat takutippaataaq. Ataatsimut isigalugit innuttaasut 1.000-iuppata meeqqat inuusuttullu (18-iliisimangitsut) akornanni katillugit 0,09-it 2023-imi pinngitsaaliissummik unitsinneqarsimapput.

Pinngitsaaliissummik unitsitaanermi qassinik ukioqarneq

Pinngitsaaliissummik unitsinneqartup inuua ullorlu pinngitsaaliissummik unitsitaaffik aallaavigalugit ukiut naatsorsorneqartup.

Pinngitsaaliissummik unitsinneqartut amerlanersaat (n=12, 34,3 %) (tabeli 1 takussutissiarlu 1) 20-it 29-illu akornanni ukioqartup, tullu 20-it inorlugit kiisalu 30-it 39-illu akornanni (n=8, 22,9 %).

Tabeli 3: 2023-imi ullormi pinngitsaaliissummik unitsitaaffimmi unitsinneqartut ukiui

	Ukiukinneq	Ukioqqortuneq	Ukiui agguaqatigiissillugit
År	14	72	33,1

Ullormi pinngitsaaliissummik unitsitaaffimmi ukiuisa agguaqatigiissillugit 33,1-iunerat ukiuisalu 14-iniit 72-inut nikerarnerat tabelimi 3-mi takutinneqarpoq.

Paasisutissat misissorneranni navianassuseq (ukiui 30,5) peqqissuserlu (ukiui 39,3) tunngavigalugit pinngitsaaliissummik unitsinneqartut agguaqatigiissillugit ukiumikkut taamatuttaaq suaassutsimikkut assigiinngissuteqanngillat (angutit ukiui 29,8-it, arnat 35-it).

Ullut pinngitsaaliissummik uninngatitaaffiit

Ullut pinngitsaaliissummik uninngatitaaffiit amerlassusaat pinngitsaaliissummik unitsinneqarnermiit pinngitsaaliissutip atorunnaarsinneqarnissaata tungaanut kisinneqartup. Ulloq pinngitsaaliissummik unitsitaaffik pinngitsaaliissummillu uninngatitaanerup atorunnaarsinneqarnera ulloq ilanngullugit, kisinneqartup.

Tabeli 4: 2023-imi ullut pinngitsaaliissummik uninngaviit

Ikkerpaat	1
Amerlanerpaat	45
Agguaqatigiissillugit ullut pinngitsaaliissummik uninngatittaaffiit	12,5

Pinngitsaaliissummik uninnganerup agguaqatigiissitsinikkut ullunik 12,5-inik sivilissuseqarnera (agguaqatigiissillugit ullut sisamat), sivilinnerpaat ullunik ataatsimik sivilissuseqartoq sivilinnerpaarluni ullunik 45-inik sivilissuseqartoq tabelimi 4-mi takutinneqarpoq.

Navianassuseq tunngavigalugu ulluni 8,4-ni pinngitsaaliissummik uninngatinneqarnek, ulluni 22,7-ni peqqissuseq tunngavigalugu pinngitsaaliissummik uninngatinneqarnermut sanilliullugu, agguaqatigiissillugu sivilinnerungaatsiarpoq, angutillu agguaqatigiissillugit arnaniit sivilinnerusumik pinngitsaaliissummik uninngasarlutik (angutit ulluni 15,4-ini, arnat ulluni 10,6-ini).

2. Pinngitsaaliissummik uninngatikkallarnerqarnek

Immikkoortumi matumani 2023-imi uninngatikkallarnerqartut nassuiarnerqarput.

”§ 11. Inummik, Dronning Ingridip Napparsimavissuani tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortoortoqarfimmi uninngatinneqartumik pinngitsaaliissummik uninngatitsinissaq pisinnaavoq, nakorsaanerup § 7-imi piumasaqaataasut eqqortinneqarsimasut nalililerpagit.”

Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarnek allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqartarnek pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi tigulaariffigisaq, napparsimasup nammineq piumassutsiminik uninngasup pinngitsaaliissummik uninngatikkallarnerqarsinnaanerani isumaqarpoq. Taamaalluni nammineq piumassutsiminik uninngasup uninnganermi arlaleriarluni uninngatikkallarnerqarsinnaavoq.

Tabeli 5: Uninngasut uninngatikkallarnerqartut ulloq taana pinngitsaaliissummik uninngatikkallarnerqarfianni ukiumikkut agguataarneqarnerat.

	<20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	>69	Total (%)
Peqqissuseq (arnat)	0	3	0	1	0	3	0	7 (31,8 %)
Peqqissuseq (angutit)	1	7	0	1	1	0	1	11 (50 %)
Navianassuseq (arnat)	1	0	1	0	0	0	0	2 (9,1 %)
Navianassuseq (angutit)	0	0	0	2	0	0	0	2 (9,1 %)
Katillugit	2	10	1	4	1	3	1	22
Procentinngorlugit	9,1 %	45,4 %	4,5 %	18,2 %	4,5 %	13,6 %	4,5 %	≈100,0 %

2023-imi pinngitsaaliissummik uninngatikkallarnerqartut napparsimasunut 20-inut agguataakkat katillutik 22-iunerat tabelimi 5-imi takutinneqarpoq. 2023-ip ingerlanerani inuk ataaseq pingasoriarluni pinngitsaaliissummik uninngatikkallarnerqarpoq. 20-iniit taakkunanga angutit aqqaniliupput arnallu qulaaluaallutik.

Tamatuma saniatigut pinngitsaaliissummik uninngatikkallarnerqartut amerlanerpaartaasa -katillutik 59,1 %-it- angutaanerat 54,5 %-illu 30-it inorlugit ukioqarnerat, tabelimi 5-imi takuneqarsinnaavoq.

Pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqartunit 18-it (81,8 %) peqqissuseq tunngaviuvoq sisamanilu (18,2 %) navianassuseq tunngaviulluni (tabeli 5).

Tamatuma saniatigut pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqartunit 22-iusunit katillugit marluk (9,1 %) 20-it inorlugit ukioqarnerat (<20) tabelimi 5-imi takuneqarsinnaavoq.

Tabeli 6: Innuttaasut 1.000-iuppata 2023-imi pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqartut

	Tamakkerlutik	Inersimasut (18-ileereersut) ³	Meeqqat inuusuttullu(0-imiit 17- inik ukiullit) ³
Innuttaasut 1.000-iuppata pineqartut amerlassusaat²	0,39	0,39	0

3. CPR normut tunngavigalugit

4. 2023-imi juulip ulluisa aallaqqaataani nunatsinni innuttaasut (2).

Innuttaasut 1.000-iuppata 2023-imi katillugit 0,39-it pinngitsaaliissummik uninngatinneqarallarsimanerat tabelimi 6-imi takuneqarsinnaavoq.

Innuttaasut inersimasut (18-ileereersimasut) 1.000-iuppata pinngitaaliissummik uninngatikallarneqartuni 22-imi (inuit 25-it) katilligit inersimasut 0,39-it pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarsimanerat, paasisutissat nalunaarutigineqartut takutippaat. Pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqartut ukiukitsunik ilaqannginnerat naatsorsukkat takutippaat.

Pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqartussanngornermi napparsimasut ukiui

Tabeli 7: 2023-imi pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarneq aallartimmat uninngatsitaasut ukiui

	Ukiukinnerpaaq	Ukioqqortunerpaaq	Ukiui agguaqatigiissillugit
Ukiut	18	70	36,7

Pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarneq aallartimmat uninngatinneqarallartut ukiui agguaqatigiissillugit 36,7-pput ukiukinnerpaaq 18-inik ukioqarluni ukioqqortunerlu 70-inik ukioqarluni (tabeli 7).

Navianassuseq pissutigalugu pinngitsaaliissummik uninngatitsinneqarallartut agguaqatigiissillugit ukiuisa (33,1) peqqissuserlu pissutigalugu pinngitsaaliissummik uninngatinneqarallartut ukiuisa (37,3) assigiinnginnerat taamatuttaaq suaassutsikkut (angutini 33,5-nik arnanilu 40,6-inik ukioqarlutik), assigiinnginnerat paasisutissanik misissuinerup takutippaat.

Pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarnerit sivilissusaat

Ullut pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarnerit aallartinneranniit taamatinnerannut ullui kisinneqarput. Ulloq aallarnerfik taamaatiffillu kisitsinermi ilanngunneqarput.

Tabeli 8: 2023-imi pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarnerit sivilissusaat.

Sivikinnerpaaq	2
Sivisunerpaaq	58
Ullut pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarnerit agguaqatigiissillugit	12,0

Pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarnerit agguaqatigiissillugit ullunik 12,0-inik sivilissuseqarput, Pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarneq sivikinnerpaaq ullunik marlunnik sivilissuseqarpoq sivisunerpaarluni ullunik 58-nik sivilissuseqarluni (takuuk tabeli 8).

2023-ip ingerlanerani 32-inik ukiullip katillugit ulluni 16-ini pinngitsaaliissummik uninngatikallarneqarsimanera (ullut 5+8+3) paasisutissat nalunaarutigineqartut takutippaattaq.

Navianassuseq tunngavigalugu ullut pinngitsaaliissummik uninngatitaagallarfiusartut agguaqatigiissillugit (4) peqqissuserlu tunngavigalugu pinngitsaaliissummik uninngatitaagallarfiusartut (13,8), paasisutissanik misissuinerup takutippa, suaassutsikkullu assigiinngisuteqarnerat (angutini ullut 12,2, arnani ullut 11,8).

3. Aalaakkiineq nukiillu atorlugit pissaanermik atuineq (nukersorfiginnineq)

Aalaakkiinerit imal. nukersorfiginninnerit sivilissusaat apeqqutaatinnagu, immersugassat aalaakkiinermik imal. nukersorfiginninnermik uppersaatitallit immikkut tamarmik kisinneqarnerisigut naatsorsorneqartarput. Napparsimasoq pinngitsaaliissummik uninnganermi uninngatinneqarallarneminiluunniit arlalerarluni aalaakkerneqarsinnaasarpoq nukersorfigineqarsinnaasarluniluunniit.

Nukiit atorlugit pissaanermik atuineq.

Tarnimikkut nappaateqartunik nammieersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliissummik iliuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi kapitalit arfernanni ima allassimasoqarpoq:

"Nukiit atorlugit pissaanermik atuineq

§ 24. "Inuk peqqinnissaqarfiup immikkoortoqarfiisa arlaanni uninngasoq uninngatinneqarsinnaavoq kiisalu pisariaqarpat pissaaneq atorlugu immikkoortortaqqarfiimmu uninngatitsivimmu allamut ingerlanneqarluni, § 21, imm. 2-mi piumasaqaatit eqquutsinneqarpata. Inunnut kapitali 3-mi maleruaqqusat naapertorlugit nammieersinnaajunnaarsinneqarsimasunut pissaaneq pisariaqartoq atorneqarsinnaavoq, taakkua immikkoortortaqqarfiimi sulii uninnganissaat qulakkeerniarlugu."

2023-imi aalaakkiilluni nukiit atorlugit pissaanermik atuinerit katillugit pingasusut, ataani tabelimi 9-mi takuneqarsinnaavoq.

Tabeli 9: 2023-imi nukiit atorlugit pissaanermik atuineq	
Aalaakkiineq	
Katillugit	3
Napparsimasut	3
Angutit	1
Arnat	2
Ukiui agguaqatigiissillugit	19,3
Ukiukinnerpaaq/ukioqortunerpaaq	14/23
Sivikinnerpaaq	2 minutsit
Sivisunerpaaq	5 minutsit
Sivissususaat agguaqatigiissillugit	Minutsit pingasut sekundillu 40-it

Aalaakkiissarnerit agguaqatigiissillugit minutsinik pingasunik sekundinillu 40-inik sivilissuseqarput. Aalaakkiineq sivikinnerpaaq minutsinik marlunnik sivilissuseqarpoq sivisunerpaarluni minutsinik tallimanik sivilissuseqarluni (takuuk tabeli 9).

Ullormi aalaakkiigaafermi ukiui agguaqatigiissillugit 19,3 -iupput, ukiuilu 14-iniit 23-inut nikerarlutik (tabeli 9). Aalaakkiinermi ataatsimik aalakkikkap 14-inik ukioqarnera taamaallunilu aalakkerneqarnermini ukiukitsunera paasisutissat takutippaattaq. Aalaakkiinermi ataatsimi navianassuseq tunngavigineqarpoq ataatsimilu navianartorsorsinnaaneq tunngavigineqarluni ataatsimilu suna tunngavigineqarnerisigut ilisimatitsissutaanani.

Pinngitsaaliisummik aalaakkiineq

Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliisummik iliuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi, kapitalit arfernanni ima allassimasoqarpoq:

“Sukaterussineq il.il.

Pinngitsaaliisummik sukaterussineq

§ 21. Pinngitsaaliisummik sukaterussinermi qiterut, paffinnut aamma singememut ungerutit kiisalu aaqqatit taamaallaat atomeqarsinnaapput.

Imm. 2. Pinngitsaaliisummik sukaterussineq taamaallaat atomeqarsinnaavoq napparsimasup ima ilionissaa pitsaalioneqartariaqarpata:

- 1)imminut ajoqusersinnaanera imaluunniit allanik timaasigut imaluunniit peqqissusiisigut ajoqusiinnaanera ilimananarluinnarpat,
- 2)napparsimasoqatiminik malersuinissaa imaluunniit assigisaanik peqqarniitsumik ajortumik pinissaa, imaluunniit
- 3)annikigisassaannigsumik aserorterinissaa.”

Qulaani tabelimi 9-mi ataanilu tabelimi 10-mi 2023-imi katillugit 34-eriarluni pinngitsaaliisummik qiterusiilluni singernikkullu/paffikkullu aalaakkiisoqarsimanera nukiillu atorlugit pissanermik atuisoqarsimanera takuneqarsinnaavoq.

Qiterummik aalaakkiineq

Qiterusiilluni aalaakkiinerit katillugit 18-iupput. Napparsimasuni katillugit 16-ini qiteruserlugit aalaakkikkani arfineq pingasut angutaasut arnallulu arfineqaaq pingasuusut, tabelimi 10-mi takutinneqarpoq.

2023-imi angutit marluk uninnganermik nalaani marloriarlutik qiteruserlugit aalaakkerneqarput.

Tabeli 10: 2023-imi pinngitsaaliisummik aalaakkikkat

	Qiteruserlugit	Paffikkut/singernikkut	Katillugit
Katillugit	18	13	31
Napparsimasut	16	12	16
Angutit	8	6	8
Arnat	8	6	8
Ukiui agguaqatigiisillugit	36,2	39,7	36,2
Ukiukinneq/ukioqqortuneq	18/67	20/67	18/67
Sivikinnerpaaq	Nal. ak. sisamat minutsillu 45-it.	Nal.ak. 15-it minutsilu ataaseq.	Nal. ak. sisamat minutsillu 45-it
Sivisunerpaaq	Ullut unnuallu qulaaluat, nal. ak. pingasut minutsillu 45-it.	8 døg, 15 timer og 20 min.	Ullut unnuallu qulaaluat, nal. ak. pingasut minutsillu 45-it
Sivisussusaat agguaqatigiisillugit	≈ullut unnuallu marluk, nal. ak. 14-it minutsillu 22-it	≈ullut unnuallu marluk, nal.ak. aqqaneq marluk minutsillu 44-it	≈ullut unnuallu marluk, nal. ak. 13-it minutsillu 41-it.

Qiteruserlugit aalaakkikkat agguaqatigiisillugit ullormi aalakkerneqarfimmi 36,2-nik ukioqarput, ukiuulu inuuunnermiit 18-it utoqqaanermilu 67 akornanni nikerarlutik (tabeli 10).

Qiteruserlugit aalaakkikat ukiukitsunik ilaqannginnerat paasisutissat nalunaarutigineqartut takutippaattaq.

Qiterusiilluni aalaakkiinerup agguaqatigiisillugu siivisussusaa ≈ullut unnuallu marluk, nal. ak. 14-it minutsillu 22-it.

Qiterusiilluni aalaakkiineq sivikinnerpaaq nal. ak. sisamanik minutsinillu 45-inik sivisussuseqarpoq sivisunerpaarluni ullunik unnuanillu qulaaluanik, nal. ak. pingasunik minutsinillu 45-inik sivisussuseqarluni (takuuk tabeli 10).

Qiteruserlugit aalaakkikkat amerlanersaat navianartorsiorsinnaanermik tunngaveqarput, sisamanili suna tunngaviusoq ilisimatitsissutaanani.

Tamatuma saniatigut qiteruserlugit aalakkikkat amerlanersaasa nakkutigineqarnerat uppenarsarneqarpoq marlunnili tamanna uppenarsarneqarani.

Tabeli 11: 2023-imi ullut unnuallu aalaakkiiffiusut nukiillu atorlugit pissaanermik atuiffiusut amerlassusaat

	< ulloq unnuarlu inorlugu	Ullup unnuallu ataatsip marlullu akornanni	Ullut unnuallu marluk tallimallu akornanni	< ullut unnuallu tallimat inorlugit
Qiterusiinerit	7	5	3	3

Qiterusiilluni aalaakkiinernit 18-init, arfinillit ullunik unnuanillu marlunnik sivisussuseqarnerat (nal. ak. 48-it) sivisuneruneralluunniit, qulaani tabelimi 11-imi takutinneqarpoq.

Singernernut/paffinnut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiineq

13-riarluni singernernut/paffinnut ikkussilluni aalaakkiisoqarsimanera tabelimi 10-mi takutinneqarpoq. Napparsimasut katillugit aqqaneq marluk singernerisigut/paffiisigut aalaakkerneqarsimapput taakkunanngalu arfinillit angutaapput arfinillilu arnaallutik.

2023-imi napparsimasoq ataaseq uningnanermini marloriarluni paffimmigut/singernermigut aalaakkerneqarpoq.

Napparsimasut paffimmikkut/singernermikkut aalaakkikkat, ullormi aalaakkerneqarfimmi ukiui 20-iniit 67-inut nikerarlutik agguaqatigiissillugit 39,7-inik ukioqarput, (tabeli 10).

Ukiukitsunik aalaakkiisoqarsimannginnera paasissutissat nalunaarutigineqartut takutippaattaq.

Paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiinerit agguaqatigiissillugit ullunik unnuanillu marlunnik, nal. ak. aqqaneq marlunnik minutsinillu 44-inik sivisussuseqarput. Paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiineq sivikinnerpaaq nal. ak. 15-inik minutsimillu ataatsimik sivisussuseqarpoq sivisunerpaarlu ullunik unnuanillu arfineq pingasunik nal. ak. 15-inik minutsinillu 20-inik sivisussuseqarluni (takuuk tabeli 10).

Paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiinerit arfinillit navianassutsimik tunngaveqarput, arfinilinnili suna tunngaviunersoq ilisimatitsissutaanani.

Tamatumunnga atatillugu uppersaatalimmik paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiinerni amerlanerni nakkutilliisoqarpoq, ataatsimili nakkutilliineq uppersaataissartaqanngilaq.

Tabeli 12: 2023-imi ullut unnuallu aalaakkiinerit nukiillu atorlugit pissaanermik atuiffigineqartut

	<Ullorq unnuarlu inorlugu	Ullup unnuallu ataatsip marlullu akornanni	Ullut unnuallu marluk tallimallu akornanni	< ullut unnuallu tallimat inorlugit
Paffinnut/singernernut ikkuttakkat	7	1	3	2

Paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiinerni 13-ini, tallimat ullunik unnuanillu marlunnik sivisussuseqarnerat (nal. ak. 48-it) sivisuneruneralluunniit, tabelimi 12-imi takutinneqarpoq.

Matunik parnaarsineq

Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi, kapitalit arfernanni ima allassimasoqarpoq:

” § 28. Napparsimasoq immikkoortortaarfimmut unisinnegarnerminut atatillugu immikkoortortaarfiup pequsernqamera pillugu ilisimatinnegassaaq, tamatumunnga ilanngullugit immikkoortortaarfimmi immikkoortut mikinerusut matui parnaarneqarsinnaassut, tassa immikkoortortaarfimmi immikkoortunik mikinerusunik peqarpat.

§ 29. Nakorsa q immikkoortortaarfimmi matut parnaarneqamissaat pillugu aalajangersinnaavoq, taamaattorli napparsimasut inaannut matut pinnagit”

Tabeli 13: 2023-imi nukiit atorlugit pissaanermik atuiffigisat

Matunik parnaarsineq	
Katillugit	15
Napparsimasut	13
Angutit	8
Arnat	5
Ukiui agguaqatigiissillugit	44,6
Ukiukinneq/ukioqqortuneq	21/70
Sivikinnerpaaq*	Nal. ak. 14-init minutsillu 15-it.
Sivisunerpaaq*	Ullut unnuallu 27-it, nal. ak. arfinillit minutsillu qulit.
Sivisussusaat agguaqatigiissillugit*	Ullut unnuallu arfineq marluk, nal. ak. arfineq marluk minutsillu 41-it.

Katillugit 15-eriarluni matunik parnaarsisoqartarnera, qulaani tabelimi 13-imi takutinneqarpoq. Matunik paarnaarsinermit eqqugaasut katillugit 13-iupput, taakkunannga angutit amerlanerullutik (angutit arfineq pingasut arnallu tallimat).

Tamatuma saniatigut ulloq siulleq matunik parnaarsinermit eqqugaasut- inuusunneq 21-inik utoqqaanerlu 70-inik ukioqarlutik, ukiui agguaqatigiissillugit 44,6 -iusut takuneqarsinnaavoq (tabeli 13).

2023-imi napparsimasunut marlunnut tunngatillugu, uninnganerup nalaani marloriarni pingasoriarluniluunniit matunik parnaarsisoqartariaqarpoq.

Matunik parnaarsinerit agguaqatigiissillugit ullunik unnuanillu arfineq marlunnik, nal. ak. arfineq marlunnik minutsinillu 41-inik sivisussuseqarput. Matunik parnaarsineq sivikinnerpaaq nal. ak. 14-inik minutsinillu 15-inik sivisussuseqarpoq sivisunerpaarluni ullunik unnuanillu 27-inik, nal. ak. arfinilinnik minutsinillu qulinik sivisussuseqarluni (takuuk tabeli 13).

Matunik parnaarsinerit amerlanersaanni aninnginnissaq qulakkeerniarneqarpoq, pingasunilu "taama isumaqarani navianartorsiortitsinnaaneq" pissutaapput.

Matunik parnaarsinermit tunngavisooq ataatsimi ilisimatsitsissutaanngilaq.

Ukiukitsunut inuusuttuaqqanullu (13-nit 19-illu akornanni ukiulinnut), matunik parnaarsisoqarsimannginnera paasissutissat nalunaarutigineqartut takutippaataaq.

Pinnngitsaaliissummik eqqissisaatitortitsineq

Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinnngitsaaliissummik iliuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi, kapitalit sisamaanni arfernannilu ima allassimasoqarpoq:

§ 25. Napparsimasup annertuumik eqqissiviitsutut pissuseqartup pitsanngoriaateqarnissaanut pingaaruteqartumik sunniuteqassappat, taava nakorsa qaalajangiisnaavoq pisariaqartillugu napparsimasup pissaanermik atuilluni eqqissisaammik nakorsaatitortinneqarnissaanik."

Tabeli 14: 2023-imi pinnngitsaaliissummik eqqissisaatitortitsinerit

Napparsimasut pinnngitsaaliissummik eqqissisaatitortinneqartut	
Katillugit	69
Amerlassusaat	27
Angutit	18
Arnat	9
Ukiui agguaqatigiissillugit	36,1
ukiukinneq/ukioqqortuneq	14/70

69-riarluni pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortitsisoqarsimanera tabelimi 14-imi takutinneqarpoq. 2023-imi napparsimasut qulit marloriarluni – 17- riarluniluunniit pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortinneqarsimapput.

Napparsimasut ulloq taanna pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortitaasut- ukiukinneq 14-inik ukiulik- ukioqqortunerlu 70-inik ukiulik agguaqatigiissillugit 36,1-inik ukioqarput (tabeli 14).

Ukiukitsunik (15-iliineqanngitsunik) pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortitsisoqarsimannginnera, inuusuttuaqqalli marluk (13-it 19-illu akornanni ukiullit) pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortinneqarsimanerat, paasisutissat takutippaattaaq.

Pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortinneqartup ataatsip ukiukitsuunera (15-it inorlugit ukioqarnera), inuusuttuaqqallu marluk (13-it19-illu akornanni ukiullit) pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortinneqarsimanerat, paasisutissat takutippaattaaq.

Najoqqutarisat:

1. 2023-imi naatsorsueqqissaarnermi kisisit – Kalaallit Nunaanni politiit
<https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-2022.pdf>
2. 2023-imi juulip ulluisa aallaqqaataanni Kalaallit Nunanni innuttaasut amerlassusaat (tabeli 1, nuna tamakkerlugu)
<https://stat.gl/dialog/main.asp?lang=da&sc=BE&colcode=o&version=202204>